

การบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช*

INTEGRATING THE PRINCIPLES OF INTEGRITY TO PROMOTE CONSTRUCTIVE DEMOCRATIC GOVERNANCE IN NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

พระมหาดิศักดิ์ คเวสโก (ฉีตอ้ม)¹ และ พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร (อะซิม)²

Phramaha Adisak Gavesako (Cheed-im)¹ and Phramaha Ekkawin Piyaweero (Asim)²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช

¹⁻²Mahamakut Buddhist University Srithammasokrat Campus, Thailand

Corresponding Author's Email: adisak.che@student.mbu.ac.th

วันที่รับบทความ : 8 มกราคม 2569; วันที่แก้ไขบทความ 12 มกราคม 2569; วันที่ตอบรับบทความ : 14 มกราคม 2569

Received 8 January 2026; Revised 12 January 2026; Accepted 14 January 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์สภาพทั่วไปของการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในจังหวัดนครศรีธรรมราช 2) วิเคราะห์หลักธรรมและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ และ 3) สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 25 รูป/คน

Citation:

* พระมหาดิศักดิ์ คเวสโก (ฉีตอ้ม) และ พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร (อะซิม). (2569). การบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาลังคม, 4(1), 256-274.

Phramaha Adisak Gavesako (Cheed-im) and Phramaha Ekkawin Piyaweero (Asim). (2026). Integrating The Principles Of Integrity To Promote Constructive Democratic Governance In Nakhon Si Thammarat Province. Journal of Interdisciplinary Social Development, 4(1), 256-274.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

และการจัดเสวนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

จังหวัดนครศรีธรรมราชมีพื้นฐานโครงสร้างการปกครอง ตามระเบียบกฎหมายและกลไกเชิงสถาบันประชาชนมีความตื่นตัวและมีความภาคภูมิใจในทุนทางวัฒนธรรมจริยธรรมของท้องถิ่นในฐานะ “เมืองพระ” ยังคงได้รับอิทธิพลจากระบบเครือข่ายความสัมพันธ์ส่วนบุคคลและระบบอุปถัมภ์ เน้นไปที่กระบวนการเลือกตั้งตามวาระ แม้หน่วยงานภาครัฐขยายช่องทางการสื่อสาร แต่ยังคงมีลักษณะเป็นการสื่อสารข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ผลการวิจัยพบว่าปัจจุบันกำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่าน ซึ่งมีความต้องการกลไกใหม่ ๆ ที่จะเข้ามาช่วยเสริมสร้างความโปร่งใสและลดช่องว่างระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน โดยการนำต้นทุนทางจริยธรรมที่มีอยู่มาบูรณาการ เพื่อยกระดับจากการมีส่วนร่วมเชิงรูปแบบไปสู่ประชาธิปไตยที่สร้างสรรค์ ที่มุ่งเน้นประโยชน์สุข

ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และประชาธิปไตยแบบถกแถลง จะสมบูรณ์เมื่อบูรณาการเข้ากับระบบคุณธรรม โดยมี หลักสุจริตธรรม 3 เป็นแกนกลาง เสริมด้วยหลักอภิปรานิธรรม 7 และสาราณียธรรม 6 เป็นกลไกสร้างภูมิคุ้มกันทางจริยธรรมและการแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ช่วยเปลี่ยนผ่านจากการปกครองอำนาจนิยมไปสู่การปกครองที่เน้นคุณค่าทางสังคมและประโยชน์สุขของมหาชน

องค์ความรู้ใหม่รูปแบบ “NST-Creative Integrity Model” 4 มิติ (1) มิติด้านผู้นำ ผู้นำต้องมีโนสุจริตเป็นเข็มทิศและเป็นแบบอย่างทางจริยธรรม (2) มิติพลเมืองตื่นรู้ พัฒนาจิตสำนึกประชาธิปไตยผ่านกลไก “บวร” (บ้าน-วัด-โรงเรียน) (3) มิติกระบวนการนวัตกรรม การนำเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบ Open Data มาใช้สร้างความโปร่งใสในทุกขั้นตอนของนโยบายสาธารณะ และ (4) มิติผลลัพธ์เชิงสังคม มุ่งเน้นการสร้างควมไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราชอย่างยั่งยืนและมีสันติสุข

คำสำคัญ: การบูรณาการ, หลักสุจริตธรรม, ระบอบประชาธิปไตย, อย่างสร้างสรรค์

Abstract

Nakhon Si Thammarat Province possesses a complete administrative structure in accordance with legal and institutional frameworks. Its citizens are

politically active and take pride in their local ethical capital as the “City of Dharma.” However, the political landscape remains influenced by patronage systems and personal networks, causing public participation to focus primarily on periodic elections rather than continuous policy oversight. Currently, the province is in a transition phase requiring new mechanisms to enhance transparency and bridge the gap between the state and the people. By integrating existing ethical capital into governance, the province aims to elevate formal participation toward a “Creative Democracy” that prioritizes collective well-being.

Theoretically, participatory and deliberative democracy can only achieve completion when integrated with a virtue system. This integration uses the “Threefold Integrity” (integrity in action, speech, and thought) as its core, supplemented by the Aparihaniyadhamma (conditions of social welfare) and Saraniyadhamma (virtues of fraternal living). These principles serve as ethical safeguards and peaceful conflict resolution mechanisms, facilitating a shift from authoritarian governance toward a system centered on social values and public happiness.

The research has developed a new body of knowledge through the “NST-Creative Integrity Model,” an integrated governance framework comprising 4 dimensions: (1) Leadership: Leaders must utilize mental integrity as their compass and serve as ethical role models; (2) Active Citizenship: Developing democratic consciousness through the “Bowon” mechanism (Home, Temple, and School); (3) Process Innovation: Utilizing digital technology and Open Data systems to ensure transparency in every stage of public policy; and (4) Social Outcomes: Fostering trust between the state and the citizens to achieve sustainable development and peace in Nakhon Si Thammarat.

Keywords: Integration, Sujarit Dhamma, Democracy, Creative Democracy

บทนำ

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย (Democracy) เป็นอุดมการณ์การปกครองที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล โดยมีหลักการพื้นฐานคืออำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคภายใต้กฎหมาย

ในบริบทของสังคมไทย แม้จะมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมายาวนาน แต่ยังคงเผชิญกับความท้าทายที่สำคัญ โดยเฉพาะปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศและบั่นทอนความศรัทธาของประชาชนต่อสถาบันทางการเมือง (ไพวรรณ ปริมาตร, 2564) ปัญหาดังกล่าวได้ฝังรากลึกจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบอุปถัมภ์ การเอื้อประโยชน์ให้แก่พวกพ้อง และการขาดประสิทธิภาพของกลไกการตรวจสอบ (เศรษฐพร หนูนชู, 2560) สถานการณ์นี้สะท้อนผ่านดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ประจำปี พ.ศ. 2567 ที่ประเทศไทยได้ 34 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 อยู่ในอันดับที่ 107 ของโลก ตัวเลขนี้ไม่เพียงแต่ชี้ให้เห็นถึงปัญหาเชิงโครงสร้าง แต่ยังสะท้อนถึงวิกฤตการณ์ทางคุณธรรมและจริยธรรมที่ฝังรากลึกในสังคม (พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2557) ซึ่งนำไปสู่สถานะที่เรียกว่า “วิกฤตศรัทธา” ที่ประชาชนขาดความเชื่อมั่นต่อระบบการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (พระครูธรรมธรรวโรดม จิตตญาณ โฉ (สุวรรณจุ) และเวชสุวรรณ อาจวิชัย, 2566)

พระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นสถาบันหลักของสังคมไทยได้นำเสนอหลักธรรมคำสอนอันทรงคุณค่าที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาสังคมและการเมืองได้ หลักธรรมสำคัญที่เป็นรากฐานของคุณธรรมและจริยธรรมคือ หลักสุจริตธรรม หรือธรรมะอันเป็นเครื่องนำไปสู่ความประพฤติชอบ 3 ประการ ได้แก่ กายสุจริต (ความประพฤติชอบทางกาย) วาจาสุจริต (ความประพฤติชอบทางวาจา) และมโนสุจริต (ความประพฤติชอบทางใจ) (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2559) หลักการสุจริตธรรมทั้งสามประการนี้ ถือเป็นหัวใจของการสร้างบุคคลให้เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความโปร่งใส และมีความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นคุณสมบัติพื้นฐานที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักการเมือง ข้าราชการ และประชาชนในสังคมประชาธิปไตย การศึกษาที่ผ่านมามักมุ่งเน้นไปที่การแก้ไขปัญหาทุจริตผ่านกลไกทางกฎหมายหรือการสร้างระบบตรวจสอบ แต่ยังขาดการศึกษาที่มุ่งเน้นการสร้าง “วัฒนธรรมแห่งความสุจริต” ภายในจิตใจและบูรณาการเข้ากับวิถีชีวิตและการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม การนำเสนอหลักสุจริตธรรมมักอยู่ในรูปแบบนามธรรม ขาดการสังเคราะห์เป็น “รูปแบบการบูรณาการ”

(Integration Model) ที่ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในบริบทของการปกครองสมัยใหม่ (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2562)

จังหวัดนครศรีธรรมราช ในฐานะที่เป็นเมืองประวัติศาสตร์และศูนย์กลางทางวัฒนธรรมและพระพุทธศาสนาในภาคใต้ ได้รับการขนานนามว่า “นครสองธรรม” คือ ธรรมะและธรรมชาติ อันสะท้อนถึงรากฐานทางศีลธรรมที่เข้มแข็ง อย่างไรก็ตาม ในมิติของการเมือง การปกครองระดับท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราชยังคงประสบกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง การแข่งขันที่มุ่งเน้นผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม และปัญหาการขาดธรรมาภิบาลในบางกรณี (จิรวัดน์ เกื้อทาน, 2562) ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืนสถานการณ์ดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการแสวงหาแนวทางใหม่เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะการสร้าง “ประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์” ที่ไม่ใช่เพียงการยึดถือรูปแบบการเลือกตั้ง แต่เป็นการพัฒนาคุณภาพของพลเมืองให้มีปัญญาและคุณธรรมสามารถตัดสินใจโดยไม่อยู่ใต้อำนาจของความโลภ ความโกรธ และความหลง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2549)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญและมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยในหัวข้อ “การบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนารูปแบบและแนวทางปฏิบัติ ที่สามารถเชื่อมโยงมรดกทางปัญญาในพระพุทธศาสนาเข้ากับกระบวนการประชาธิปไตยสมัยใหม่ได้อย่างกลมกลืนและสร้างสรรค์ ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างรากฐานประชาธิปไตยเชิงคุณภาพที่ตั้งอยู่บนคุณธรรมและจริยธรรม นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและสันติสุขในสังคมไทยโดยรวมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพทั่วไปการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อวิเคราะห์หลักธรรมและแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

3. เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งเน้นการค้นคว้าเชิงเอกสารและการเก็บข้อมูลภาคสนามในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

แหล่งข้อมูลและประชากรเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากกลุ่มตัวอย่าง 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มพระสงฆ์ผู้มีบทบาทด้านสังคม กลุ่มผู้นำทางการเมืองและการปกครองกลุ่มนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ ภาคประชาสังคม กลุ่มนักวิชาการทางศาสนาและวัฒนธรรม และรวบรวมเอกสาร คือสำรวจและรวบรวมเอกสารข้อมูล (Documentary Research) ทั้งเอกสารปฐมภูมิ (Primary Sources) คือสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายคณะสงฆ์และฆราวาส และเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Sources) พระไตรปิฎก วิทยานิพนธ์ และหนังสือเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่าง ๆ และทางวิชาการอื่น ๆ ที่เป็นผลงานของท่านผู้รู้ทางด้านพระพุทธศาสนาอันเป็นที่ยอมรับของนักวิชาการทั่วไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างซึ่งมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด โดยแบ่งเนื้อหา เป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช และรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างเป็นกรอบของแบบสัมภาษณ์

2. สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมการบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

3. นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ เพื่อให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เรียนเชิญ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ มีประสบการณ์ เกี่ยวกับการบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ จำนวน 5 รูป/คน ตรวจสอบความครอบคลุมตามขอบข่ายของเนื้อหา และวัตถุประสงค์

5. นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ มีประสบการณ์ เกี่ยวกับการบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์มาปรับปรุงแก้ไข

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจาก 2 ส่วนหลัก คือ การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาข้อมูลจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2539) เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิจัยภาคสนาม (Field Research) ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกและจัดเวทีเสวนากลุ่มในช่วงปี พ.ศ. 2567-2568 โดยมีการบันทึกเสียงและถอดเทปคำสัมภาษณ์เพื่อการวิเคราะห์และสรุปผลที่ได้รับจากการใช้กระบวนการเสวนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้ 1. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการเสวนากลุ่มมาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ 2. นำข้อความจากการสัมภาษณ์ การจดบันทึก และการเสวนากลุ่ม มาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย 3. วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการเสวนากลุ่มตามวัตถุประสงค์การวิจัย 4. สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย และนำเสนอในรูปของแผนภูมิและอธิบายเชิงพรรณนา เพื่อสร้างรูปแบบ “Model”

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอาศัยข้อมูลในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ แล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อนำเสนอแนวทางและสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับ “การบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช” ซึ่งผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพทั่วไปการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า จังหวัดนครศรีธรรมราชมีพื้นฐานโครงสร้างการปกครองที่สอดคล้องกับระเบียบกฎหมายและกลไกเชิงสถาบันอย่างครบถ้วน ประชาชนในพื้นที่มีความตื่นตัวทางการเมืองและมีความภาคภูมิใจในทุนทางวัฒนธรรมจริยธรรมของท้องถิ่นในฐานะ “เมืองพระ” อย่างไรก็ตาม ในมิติของการปฏิบัติยังพบความท้าทายสำคัญในการเชื่อมโยงรูปแบบการปกครองเข้ากับจิตสำนึกพลเมืองอย่างลึกซึ้ง โดยสภาพการเมืองส่วนใหญ่มักยังคงได้รับอิทธิพลจากระบบเครือข่ายความสัมพันธ์ส่วนบุคคลและระบบอุปถัมภ์ ซึ่งส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในบางส่วนยังคงเน้นหนักไปที่กระบวนการเลือกตั้งตามวาระมากกว่าการติดตามตรวจสอบนโยบายสาธารณะอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ แม้หน่วยงานภาครัฐจะมีการขยายช่องทางการสื่อสารข้อมูลข่าวสารสู่ประชาชนมากขึ้น แต่ยังคงมีลักษณะเป็นการสื่อสารข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าสภาพการณ์ในปัจจุบันกำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านที่สำคัญ ซึ่งมีความต้องการกลไกใหม่ ๆ ที่จะเข้ามาช่วยเสริมสร้างความโปร่งใสและลดช่องว่างระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน โดยการนำต้นทุนทางจริยธรรมที่มีอยู่ในพื้นที่มาบูรณาการเข้ากับวิถีการปกครอง เพื่อยกระดับจากการมีส่วนร่วมเชิงรูปแบบไปสู่ “ประชาธิปไตยที่สร้างสรรค์” ที่มุ่งเน้นประโยชน์สุขของส่วนรวมและจริยธรรมทางการเมืองเป็นสำคัญ และต้องมีการเข้าไปมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐ เปิดกว้างทางความคิด และมีพื้นที่และเวทีให้แสดงออกในประเด็นทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ ภาครัฐสามารถตรวจสอบได้ อย่างเป็นธรรมและโปร่งใส ต้องเข้าใจหลักธรรม 3 ประการ ในการบูรณาการให้เกิดองค์ความรู้ ได้แก่ 1. หลักปฏิบัติทางกาย มีความหมายถึงการไม่กระทำความผิดให้เกิดความทุกข์ร้อนแก่ตนเองและคนอื่น ด้วยการใช้กำลังที่ตนมีเหนือกว่าบุคคลอื่น 2. หลักปฏิบัติทางวาจา มีความหมายถึง การไม่พูด ให้คนอื่นได้รับความเจ็บช้ำน้ำใจหรือเหยียบหยาม ดูหมิ่น หรือใช้ถ้อยวาจาที่ไม่สุภาพ อันจะนำไปสู่ความขัดแย้งได้ 3. หลักการปฏิบัติทางใจ มีความหมายถึงการไม่คิดอยากจะได้สิ่งของ ๆ คนอื่นมาเป็นของ

ตนเอง คิดแต่เพียงว่า จะกระทำอย่างไรจึงจะทำให้คุณประโยชน์ให้เกิดแก่ชุมชน สังคม ประเทศชาติ

2. การวิเคราะห์หลักธรรมและแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า หลักสุจริตธรรม 3 (กายสุจริต วาสุจริต มโนสุจริต) คือ แกนกลางที่สำคัญที่สุดในการสร้างรากฐานประชาธิปไตย โดยมโนสุจริตเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างเจตจำนงเพื่อส่วนรวม วาสุจริตเป็นเครื่องมือในการสร้างพื้นที่สาธารณะเพื่อการสื่อสารที่สร้างสรรค์ และกายสุจริตเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่อย่างโปร่งใส เมื่อบูรณาการเข้ากับแนวคิดรัฐศาสตร์สากล โดยเฉพาะประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและประชาธิปไตยแบบถกแถลง จะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันทางจริยธรรมให้แก่ผู้นำและประชาชน เสริมด้วยหลักอุปถัมภ์ธรรม 7 และสาราณียธรรม 6 ซึ่งเป็นปัจจัยเกื้อหนุนในการสร้างความสามัคคีและการแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธีในสังคมพหุวัฒนธรรม ในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความแตกต่างและหลากหลายด้านวัฒนธรรม นอกจากหลักสุจริตธรรม 3 ประการแล้ว ยังมีหลักธรรมอื่น ๆ อีกมากมายที่จะนำมาบูรณาการใช้เพื่อให้เกิดความเหมาะสม อาทิ เช่น

1. หลักสังวรธรรม การสำรวมระวัง ในทางพระพุทธศาสนา คือ การสำรวมในสิ่งที่ตนเห็นแล้วนำไปสู่ความปรารถนา การสำรวมทางการได้ยินชวนให้ลุ่มหลง การได้เขยชมกลิ่นอันนำไปสู่ความกำหนัด การลิ้มรสพาใจให้พลัดเพลิน การสัมผัสยัถยิตเกิดเกิดความปรารถนา การไม่รู้แจ้งทางใจ สิ่งนี้จึงเป็นทางแห่งความเสื่อม

2. หลักสังคหัตถุธรรม แนวทางที่สร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้น ด้วยการให้ อันเกิดจากการเสียสละ ให้สิ่งของ รวมไปถึงการช่วยเหลือต่าง ๆ การพูดด้วยถ้อยคำสุภาพ อ่อนโยน จริงใจ เป็นมิตร ไม่ก่อสร้างศัตรู และไม่พูดให้เกิดการเสียประโยชน์ การประพฤติตนให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนร่วมโดยไม่หวังผล และการวางตนเสมอต้นเสมอปลาย ประพฤติตนสม่ำเสมอ ไม่เอาเปรียบใคร

3. หลักพรหมวิหารธรรม เป็นหลักในการประพฤติของผู้นำ ของผู้เป็นใหญ่ นำไปสู่สันติสุขในสังคม และอยู่ร่วมกันด้วยความปรารถนาดี ด้วยการมีความสนทนสนมปรารถนาให้มีความสุข การคิดช่วยเหลืออยากจะทำให้พ้นจากความทุกข์ การแสดงความยินดีด้วยความจริงใจเมื่อผู้อื่นมีความสุข และการเอาใจไว้เป็นกลาง วางเฉยไม่เสียใจเมื่อผู้อื่นพบความวิบัติ

4. หลักธรรมาภิบาล แนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ครองเรือน ด้วยการรู้จักมีความจริงใจ ซื่อสัตย์ต่อตนเองและบุคคล มีการควบคุมตนเองยับยั้งชั่งใจให้รอบครอบ มีความอดทนต่อคำครหาถูกดูแคลนต่อแรงกดดันที่เกิดขึ้น และรู้จักเสียสละแบ่งปันเพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างผาสุก

5. หลักอิทธิบาทธรรม แนวทางปฏิบัติแล้วนำไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จ ด้วยการมีความ รักใคร่ในสิ่งที่ตนทำเพียรพยายามทุ่มเทไม่ย่อท้อ เอาใจใส่ ไม่ทอดทิ้ง และรู้จักพิจารณา ด้วยเหตุผล วิเคราะห์หาถึงข้อดีและข้อเสีย

6. หลักอปริหานิยธรรม แนวทางในการปฏิบัติไม่ให้เกิดความเสื่อม ด้วยการหมั่น ประชุมปรึกษาหารือกันเนืองนิตย์ มีความพร้อมเพียงในการทำกิจกรรมร่วมกัน ไม่เห็นแตกแยก ไม่หักล้างข้อบัญญัติที่ดีอยู่แล้ว ให้ความเคารพต่อผู้หลักผู้ใหญ่และยอมรับฟังข้อเสนอแนะ ไม่เอาเปรียบผู้หญิง หรือขึ้นใจ เคารพบรรพบุรุษ ป้องกันรักษาวินัยซึ่งศาสนา ประชาชน อย่าง เที่ยงธรรม

7. หลักธรรมาภิบาล เป็นแนวทางสำหรับบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐที่หน่วยงานมัก นำมาปฏิบัติและประยุกต์ใช้ในองค์กร 6 หลักการ ได้แก่ หลักกฎหมาย เรียกว่า นิติธรรม หลัก จาริตประเพณีและศีลธรรม เรียกว่า หลักคุณธรรม ตรวจสอบ เผยแผ่ มั่นใจ เรียกว่า หลักความ โปร่งใส เปิดโอกาสให้แสดงออกถึงข้อคิดเห็น เรียกว่า หลักมีส่วนร่วม ยึดมั่นค่านิยมสังคม องค์กรและภารกิจ เรียกว่า หลักความรับผิดชอบ ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เรียกว่า หลักคุ้มค่า ทั้ง 6 หลักการนี้มักนำมาใช้ในการบริหารจัดการบ้านเมือง เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่าง ผาสุก

3. รูปแบบองค์ความรู้การบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครอง ประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ (NST-Creative Integrity Model) วิจัยได้สังเคราะห์องค์ ความรู้เป็นรูปแบบการปกครองเชิงบูรณาการที่ประกอบด้วย 4 มิติหลัก คือ

1) มิติด้านผู้นำ (Ethical Leadership) เน้นมโนสุจริตและการเป็นแบบอย่างทาง จริยธรรม มิติพลเมืองตื่นรู้ (Active Citizen) พัฒนาจิตสำนึกผ่านกลไก “บวร” (บ้าน-วัด- โรงเรียน)

2) มิติกระบวนการนวัตกรรม (Innovative Governance) ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้าง ความโปร่งใส (Digital Transparency) และระบบข้อมูลเปิด

3) มิติผลลัพธ์เชิงสังคม (Social Outcomes) มุ่งสร้างความไว้วางใจระหว่างรัฐกับ ประชาชน เพื่อสันติสุขที่ยั่งยืน

การบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ดังนี้

1. การบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นกรอบในการเชื่อมโยงคุณค่าจริยธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ากับกระบวนการประชาธิปไตย เพื่อเสริมสร้างการปกครองบริหารบ้านเมืองให้โปร่งใส เป็นธรรม และยั่งยืน โดยมีการสนทนากลุ่มและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงองค์ประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งต้องต้องอยู่บนฐานของ หลักสุจริตธรรม 3 ประการ ได้แก่

- 1) กายสุจริต คือ การประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง โปร่งใส ไม่เบียดเบียนผู้อื่น
- 2) วาสุจริต คือ การสื่อสารอย่างสุจริต จริงใจ เคารพความเห็นที่แตกต่าง
- 3) มโนสุจริต คือ ความคิดที่ตั้งอยู่บนเจตนาบริสุทธิ์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและต้องบูรณาการ เข้ากับประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วม เคารพความเห็นต่าง การแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี การสร้างฉันทามติบนฐานเหตุผลและคุณธรรม

2. กระบวนการบูรณาการ เกิดขึ้นผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสนทนาระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งช่วยหล่อหลอมคุณค่าทางจริยธรรมให้ฝังอยู่ในกระบวนการตัดสินใจทางประชาธิปไตย ลดความขัดแย้ง และสร้างความเข้าใจร่วมกันอย่างมีเหตุผล ผ่านภาคผู้นำท้องถิ่น ภาคประชาชน กระบวนการทางสังคมและการเมือง จึงนำไปสู่ผลลัพธ์ คือ 1. ระบบการเมืองที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ (กายสุจริต) 2. ประชาชนที่มีความตื่นตัว ลดความขัดแย้ง สร้างสันติสุข (วาสุจริต) 3. การลดโอกาสการใช้อำนาจโดยมิชอบ และสร้างความไว้วางใจในระบบประชาธิปไตย (มโนสุจริต)

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยนำประเด็นคำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัยมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในจังหวัดนครศรีธรรมราช ในปัจจุบันจากการวิเคราะห์ที่สิ่งที่ค้นพบ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีลักษณะแสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนและเป็นช่วงเปลี่ยนผ่าน โดยมีกลไกที่

เป็นทางการครบถ้วน ทั้งสภา การเลือกตั้ง และฝ่ายบริหารตามกรอบกฎหมาย สอดคล้องกับ ราชกิจจานุเบกษา (2562) ประกาศจังหวัดนครศรีธรรมราช เรื่อง โครงสร้างอำนาจหน้าที่ วิธีการดำเนินงาน และสถานที่ติดต่อเพื่อรับข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานบริหารราชการส่วน ท้องถิ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช แต่ในทางปฏิบัติยังเผชิญกับความท้าทายเชิงโครงสร้างและ วัฒนธรรม อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประชาธิปไตยเชิง สร้างสรรค์ของ พลเดช ปิ่นประทีป (2564) ที่กล่าวว่า การเมืองวิถีใหม่ ควรเป็นการเมืองในเชิง คุณธรรมจริยธรรม เป็นการเมืองเชิงจิตอาสา และเป็นการเมืองเชิงสร้างสรรค์ของสุภาพชน ที่ มุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นตัวตั้ง ช่องว่างเชิงคุณภาพ ของประชาธิปไตยในจังหวัด นครศรีธรรมราช ที่ปรากฏในรูปของจิตสำนึกทางการเมืองที่ไม่เข้มแข็ง และความเข้าใจที่ไม่ ลึกซึ้งในสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ซึ่งส่งผลให้การมีส่วนร่วมมักอยู่ในระดับ ต่ำหรือแบบ พิธีกรรม และยังคงเห็นการยึดติดกับผลประโยชน์ส่วนตน/พวกพ้อง รวมถึงการเมืองแบบ ระบบตัวแทนและอุปถัมภ์ที่ทำให้นักการเมืองเป็นผู้ให้การอุปถัมภ์ใหม่ สอดคล้องกับทฤษฎีพหุ นิยม ญาเรศ อัครพัฒนานุกุล (2565) ว่าเป็นแนวคิดที่เชื่อในการดำรงอยู่ของความหลากหลาย ทั้งทางสังคม สถาบัน ปฏิบัติการทางการเมือง ความคิด และคุณค่า เป็นแนวคิดที่ตรงข้ามกับแนวคิด ที่เชื่อในหลักการหรือปัจจัยเพียงหนึ่งเดียว นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเชิงระบบที่กีดกร่อนความ เชื่อมั่น เช่น ความไม่โปร่งใส ธรรมาภิบาลที่ยังไม่สมบูรณ์ และปัญหา การคอร์รัปชัน ที่ยังคงมี อยู่ รวมถึงความไม่เพียงพอของการคุ้มครอง ซึ่งเชื่อมโยงกับปัญหาสังคม

2. หลักธรรมและแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับส่งเสริมการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า หลักสุจริตธรรม ด้านกาย สุจริต ในบริบทของการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ คือ การ กระทำ (ปฏิบัติหน้าที่) ที่ปราศจากการทุจริตคอร์รัปชันทุกรูปแบบ และเป็นการลงมือทำสิ่งที่ดี ถูกต้องตามกฎหมายและหลักธรรม อย่างเต็มกำลังความสามารถสอดคล้องกับแนวคิดที่ปรากฏ ใน อริยสัจธรรม และคุณทฤษฎีสุตร คือ กระบวนการนี้เริ่มต้นจากองค์ประกอบภายนอกคือ การ คบสัตบุรุษ (กัลยาณมิตร) เพื่อรับฟังธรรม นำไปสู่การสร้างสัมมาทิฐิ (ความเห็นชอบ) ซึ่งเป็น เข้มทิศสำคัญ เมื่อบุคคลมีองค์ประกอบทางปัญญาเช่นนี้ ย่อมเกิดการ สำรวมอินทรีย์ คือการ ระแวดระวังการรับรู้ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ไม่ให้ตกอยู่ภายใต้อำนาจของราคะ โทสะ และโมหะ ในทางปฏิบัติประกอบด้วย การไม่รับสินบน ไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อแสวงหา ผลประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง ไม่คดโกง และไม่ใช้อำนาจรัฐในทางมิชอบหรือละเว้นการ

ปฏิบัติหน้าที่โดยมีเจตนาทุจริตสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหานรินทร์ สุรบุญโญ (เอมพันธ์) (2563) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมทางการเมือง ของ ผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิ” พบว่า ชื่อสัตย์สุจริต และมีจิตสำนึกที่ดีในการรับผิดชอบต่อนหน้าที่ โดยการเข้าร่วมประชุมสภาเห็นชอบร่างข้อบัญญัติงบประมาณด้วยความชื่อสัตย์สุจริต มีการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามข้อบัญญัติงบประมาณ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการใช้ชีวิต และมีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง ทำงานอย่างขยันขันแข็ง ด้วยความรับผิดชอบต่ออย่างเต็มที่ ไม่ละเลยทอดทิ้งหน้าที่ และมุ่งเน้นประโยชน์สุขของประชาชน เป็นที่ตั้งในการบริหารจัดการทรัพยากรและการให้บริการอย่างเสมอภาค สอดคล้องกับแนวคิดผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ ว่าการบริหารทรัพยากรที่โปร่งใส (กายสุจริต) คือ การสื่อสารสาธารณะที่รับผิดชอบต่อและกล้าชี้แจงความจริง โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ การสร้างกายสุจริตที่ยั่งยืนต้องอาศัยการ สร้างระบบการทำงานที่โปร่งใส ลดขั้นตอนที่ซับซ้อน และการเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้ (เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง) รวมถึงการจัดตั้ง ผู้ตรวจการภาคประชาชน และการบังคับใช้กฎหมายที่เที่ยงธรรมและทันสมัย กายสุจริตจึงไม่ใช่เพียงการละเว้นความชั่ว แต่รวมถึงการ ลงมือทำความดี (ปฏิบัติงานตรงไปตรงมา) และการสร้างความไว้วางใจ ผ่านความโปร่งใสที่ถูกตรวจสอบได้โดยอัตโนมัติ ด้านวจิสุจริต ความประพฤติชอบด้วยวาจา เป็นรากฐานสำคัญในการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่สร้างสรรค์ โปร่งใส และสร้างความไว้วางใจในสังคม การใช้วาจาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ ความจริง ความชื่อสัตย์ ความสุภาพ และความเมตตา โดยเน้นการสื่อสารสาธารณะที่ปราศจากการกล่าวเท็จ การบิดเบือนข้อมูล การกล่าวร้ายป้ายสี หรือการยุยงให้เกิดความแตกแยก สอดคล้องกับแนวคิดกลุ่มนักวิชาการทางศาสนาและวัฒนธรรมผู้ให้สัมภาษณ์ว่า การส่งเสริมประชาธิปไตยสร้างสรรค์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งถูกเปรียบเสมือน "ต้นไม้ที่รากแก้วยังไม่ฝังลึก" จำเป็นต้องใช้การบูรณาการหลักสุจริตธรรมเข้ากับรากเหง้าทางวัฒนธรรมและศาสนา แนวคิดหลักคือการ สร้างจิตสำนึกที่ดี โดยใช้หลักธรรมเพื่อลดความขัดแย้ง และสร้างสันติสุข การส่งเสริมวจิสุจริตในระบอบประชาธิปไตย จึงต้องเปิดโอกาสให้เกิดการแสดงความคิดเห็น และการถกเถียงอย่างเสรีและสร้างสรรค์ในพื้นที่สาธารณะ โดยทุกฝ่ายต้องพร้อม เปิดใจรับฟังเสียงวิพากษ์วิจารณ์ ด้วยความเคารพและเข้าใจ การนำหลักธรรมนี้มาใช้จะช่วยลดความขัดแย้ง ส่งเสริมความสามัคคี และสร้างบรรยากาศที่ประชาชนกล้าใช้สิทธิแสดงความคิดเห็นซึ่งนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจของภาครัฐที่มีประสิทธิภาพและตรวจสอบได้ ด้านโมสุจริต (ความสุจริตทางความคิด) ถือเป็นรากฐานภายในที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนระบอบประชาธิปไตยที่ยั่งยืน

และปราศจากการทุจริต จิตใจที่บริสุทธิ์ ซึ่งมีเจตจำนงที่แน่วแน่ในการทำงานเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยปราศจากความโลภ (อภิชฌา) ความพยาบาท (พยาบาท) และอคติใด ๆ สอดคล้องกับคำสอนในพระพุทธศาสนา มโนสุจิริต (ที.ปา. (ไทย) 11/105/75-77) ที่ว่า ความประพฤติชอบด้วยใจ คือ ควรละอภิชฌา (ความเพ่งเล็งอยากได้ของของเข้า) ควรละพยาบาท (ความคิดร้ายผู้อื่น) ควรละมิจฉาทิฐิ (ความเห็นผิด) ในทางการเมืองและการบริหาร หลักการนี้กำหนดให้ผู้นำและเจ้าหน้าที่รัฐต้องมี ความตั้งใจจริง ที่จะแก้ไขปัญหาให้ประชาชน ไม่ใช่เพียงการสร้างภาพหรือทำตามพิธีและต้องมีความยุติธรรมในใจ ไม่ลำเอียงเข้าข้างพวกพ้องหรือแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน การมีมโนสุจิริตนี้เป็นจุดเริ่มต้น ของความสุจริตในทุกด้าน เพราะความคิดภายในที่ดีจะนำไปสู่การกระทำ (กายสุจิริต) และคำพูด (วจีสุจิริต) ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม การส่งเสริมมโนสุจิริตในประชาธิปไตยทำได้โดยการปลูกฝัง จิตสำนึกสาธารณะ และ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ตั้งแต่ในระดับการศึกษาไปจนถึงการบริหารงาน สอดคล้องกับแนวคิดผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มภาคประชาชน ที่ว่า แนวทางสำคัญคือการสร้างกลไกตรวจสอบภาคประชาชน สื่อสารอย่างซื่อสัตย์ และปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะตั้งแต่ระดับเยาวชน การดำเนินการนี้จะนำไปสู่ผลลัพธ์คือ ความโปร่งใสมีความไว้วางใจ เกิดความเชื่อมั่นในการบริหารผู้มีส่วนร่วมทางการเมือง ควรคิดและตัดสินใจบนพื้นฐานของหลักธรรมและความเมตตา เพื่อสร้างบรรยากาศทางการเมืองที่เต็มไปด้วยความไว้วางใจ ความร่วมมือและการให้อภัย ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจเชิงนโยบายที่เป็นธรรมและตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ ได้อย่างแท้จริง (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่าง "สร้างสรรค์" ในจังหวัดนครศรีธรรมราช มุ่งเน้นการปฏิรูปที่ครอบคลุมทั้งมิติโครงสร้างและวัฒนธรรม หัวใจสำคัญคือการกลับไปสู่ “รากเหง้าของความเป็นคน” โดยการสร้างจิตสำนึกที่ดี คุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อส่วนรวมในทุกระดับ สร้างรากฐานที่มั่นคงในระดับสังคมที่เล็กที่สุด (ครอบครัว) และผ่านระบบการศึกษา เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกพลเมือง ตั้งแต่วัยเยาว์ในขณะเดียวกัน ต้องเรียกร้องให้ ข้าราชการและผู้นำท้องถิ่นเป็นแบบอย่างซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประชาธิปไตยเชิงสร้างสรรค์ของศุภมา จิตต์เที่ยง (2566) ที่ว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อความเชื่อมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยของพรรคการเมือง เพื่อสร้างชุมชน สร้างคนในสังคมเมือง ซึ่งเป็นการปกครองตนเองของประชาชนอันเป็นรากฐานอันสำคัญของระบอบประชาธิปไตยเพราะทำให้ประชาชน

ในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ตามเจตนารมณ์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกคนในสังคม ซึ่งมีสิทธิเสรีภาพหนึ่งคนหนึ่งเสียง สามารถมีส่วนร่วมในการแสดงออก ซึ่งความคิดเห็นในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล เพื่อประโยชน์ร่วมกัน ในการส่งเสริมประชาธิปไตยอย่างมีวินัยและสุจริต ในมิติของการบริหารและการมีส่วนร่วม ต้องส่งเสริมการเปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลาย และการมีส่วนร่วมเชิงคุณภาพของประชาชนในทุกขั้นตอน (การวางแผน การพัฒนา การตรวจสอบ) โดยต้องคิดนอกกรอบ และนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และการตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงและยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของชมกร จารุวัฒนพงษ์ และคณะ (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการเมืองภาคประชาสังคมที่มีผลการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของจังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่า การสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับด้านการบริหารภาคประชาสังคมเป็นการจัดกิจกรรมที่เป็นการประสานส่งเสริมและให้บริการทางการเมืองแก่ภาคประชาสังคมผ่านหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมความรู้ทางการเมืองผ่านหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ กิจกรรมส่งเสริมการให้บริการทางการเมืองผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราชยังต้องพัฒนาประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ที่ผูกโยงกับการ ปฏิรูปโครงสร้าง ให้กลไกการตรวจสอบถ่วงดุลทำงานได้จริงและการพัฒนาคุณภาพชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อเพิ่มศักยภาพของประชาชนในการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งและขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงที่สุจริต

3. รูปแบบองค์ความรู้การบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ (NST-Creative Integrity Model)

จากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ในการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ โดยนำต้นทุนทางจริยธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราชมาบูรณาการเข้ากับกลไกธรรมาภิบาลสมัยใหม่ จนเกิดเป็นรูปแบบที่เรียกว่า "NST-Creative Integrity Model" ซึ่งประกอบด้วย 4 มิติสำคัญ ดังนี้

ภาพที่ 1 NST-Creative Integrity Model

1. มิติด้านผู้นำเชิงจริยธรรม (Ethical Leadership) ผู้นำต้องสมทาน “หลักสุจริตธรรม 3” โดยเน้น มโนสุจริต เป็นเข็มทิศในการตัดสินใจทางการเมือง เพื่อสร้างเจตจำนงที่มุ่งเน้นประโยชน์สุขของมหาชนเป็นที่ตั้ง และทำหน้าที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรม (Moral Role Model) ให้กับข้าราชการและประชาชน

2. มิติด้านพลเมืองตื่นรู้ (Active Citizenship) การสร้างประชาธิปไตยเชิงคุณภาพผ่านกลไก “บวร” (บ้าน-วัด-โรงเรียน) เพื่อบ่มเพาะจิตสำนึกพลเมืองและการมีส่วนร่วมตั้งแต่วัยเยาว์ เปลี่ยนจากการมีส่วนร่วมเชิงพิธีกรรม (Ritualistic Participation) ไปสู่การมีส่วนร่วมเชิงตรวจสอบและสร้างสรรค์นโยบายในพื้นที่

3. มิติด้านนวัตกรรมกระบวนการ (Innovative Governance) การยกระดับความโปร่งใสโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและระบบ ข้อมูลเปิด (Open Data) ในทุกขั้นตอนของนโยบายสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างและงบประมาณได้แบบเรียลไทม์ ซึ่งช่วยลดอิทธิพลของระบบอุปถัมภ์และเครือข่ายความสัมพันธ์ส่วนบุคคล

4. มิติด้านผลลัพธ์เชิงสังคม (Social Outcomes) มุ่งเน้นการสร้าง ความไว้วางใจ (Public Trust) ระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการลดความขัดแย้ง ด้วยสันติวิธี และนำไปสู่การพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราชอย่างยั่งยืนและมีสันติสุข

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การบูรณาการหลักสุจริตธรรมในการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งองค์ความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการ หลักสุจริตธรรม ในการส่งเสริม ประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ มิใช่ความรู้เชิงเดี่ยว แต่เป็นโครงสร้างความรู้แบบบูรณาการที่ เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ แก่นขององค์ความรู้คือ หลักธรรมคำสอนทางศาสนา โดยเฉพาะ พระพุทธศาสนา หลักสุจริตธรรม 3 ประการ ซึ่งทำหน้าที่เป็น แก่นความรู้เชิงหลักการและ ทฤษฎี ที่สร้างรากฐานด้านความซื่อสัตย์สุจริตและการละความโลภ ชุดความรู้นี้ต้องถูกผนวก เข้ากับหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ที่เป็นสากล (นิติธรรม, ความโปร่งใส, การมี ส่วนร่วม) เพื่อสร้างองค์ความรู้เชิงกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการภาครัฐที่โปร่งใสและ ตรวจสอบได้ นอกจากนี้ การบูรณาการยังต้องอาศัยความรู้เชิงบริบทในการวิเคราะห์วัฒนธรรม ทางการเมือง โครงสร้างอำนาจ และวิถีชีวิตดั้งเดิมของนครศรีธรรมราช เพื่อปรับใช้ หลักธรรมให้เข้ากับพื้นที่อย่างเหมาะสม องค์ความรู้จำเป็นต้องครอบคลุมกลไกการสื่อสาร การ ทำงานร่วมกับองค์กรอิสระ (ป.ป.ช., กกต.) เพื่อให้ความรู้แก่ทุกภาคส่วน ทั้งเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้มี ส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชนในเรื่องกฎหมาย ระเบียบ และช่องทางในการตรวจสอบ เพื่อ ขับเคลื่อนให้การบริหารราชการเป็นไปตามหลักสุจริตธรรมและไร้ออร์ปชั้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การประกาศวาระท้องถิ่นสุจริต ผู้บริหารสูงสุดขององค์กร (นายก อบจ., นายกเทศมนตรี) ต้องกำหนดนโยบายการทำงานภายใต้หลัก กายสุจริต และวจีสุจริต"อย่าง ชัดเจน
2. ระบบการเข้าถึงข้อมูลโครงการ (Digital Transparency) จัดทำระบบฐานข้อมูล โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่ายผ่าน QR Code ณ พื้นที่ดำเนินงานจริง เพื่อให้ ประชาชนตรวจสอบแบบแปลน งบประมาณ และระยะเวลาได้ทันที
3. การจัดตั้ง “สภาผู้นำ ชุมชนตรวจสอบทุจริต” แต่งตั้งตัวแทนภาคประชาชนในแต่ละตำบล/หมู่บ้าน เข้ามามีส่วนร่วม ในฐานะ “ผู้สังเกตการณ์” ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและการตรวจรับงาน เพื่อลดเงื่อนไข ของระบบเครือญาติและอุปถัมภ์
4. การสร้างเครือข่ายเยาวชนอาสา ร่วมกับโรงเรียนและ มหาวิทยาลัยในจังหวัด สร้าง “เยาวชนเฝ้าระวังเลือกตั้ง” โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 มาเป็น

แรงผลักดันในการทำงานเพื่อสังคม 5. กิจกรรมสถานักเรียนสุจริต นำโมเดลการบูรณาการหลักสุจริตธรรมไปใช้ในกิจกรรมสถานักเรียน เพื่อให้เด็กได้ฝึกการตัดสินใจบนฐานของความดีงามและเหตุผล 6. บทเรียนประชาธิปไตยท้องถิ่น บรรจุนโยบายเกี่ยวกับบริบทพื้นที่และประวัติศาสตร์ประชาธิปไตยของนครศรีธรรมราช ควบคู่กับหลักจริยธรรม เพื่อให้เยาวชนเกิดความภาคภูมิใจและมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น **ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป** 1. ควรทำการศึกษาวิจัย “การบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยการเปรียบเทียบผลการศึกษาระหว่าง เทศบาล ตำบล อำเภอ จังหวัดด้วย 2. ควรนำหลักพุทธธรรมมาเพิ่มในการบูรณาการเพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยบนความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช” ด้วย 3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของการนำโมเดล NST-Creative Integrity Model ไปใช้จริงในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำร่อง 4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการบูรณาการหลักสุจริตธรรมในสังคมพุทธธรรมของจังหวัดอื่นในภาคใต้ เพื่อสร้างรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- จิรวัดน์ เกื้อทาน. (2562). สภาพการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในจังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์, 6(6), 2860-2874.
- ชมกร จารุวัฒนพงษ์ และคณะ. (2567). การพัฒนาการเมืองภาคประชาสังคมที่มีผลการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของจังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารวิชาการที่เกี่ยวข้อง (เช่น วารสาร มจร. หรือ วารสารด้านรัฐศาสตร์).
- ญาเรศ อัครพัฒนานุกูล. (2565). วงศาวิทยาว่าด้วยธรรมชาติของมนุษย์และรัฐในปรัชญาการเมือง. ทุนวิจัย เงินกองทุนวิจัยและพัฒนา คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระครูธรรมธรรววุฒิ จิตตญาณโณ และเวชสุวรรณ อาจวิชัย. (2566). วิฤตศรัทธาของประชาชนที่มีต่อระบอบการเมืองการปกครองไทยในปัจจุบัน. วารสารวิชาการและวิจัยสหวิทยาการ, 3(6), 129-140.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2559). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. กรุงเทพมหานคร: เพ็ทแอนด์โฮม.

- พระมหานรินทร์ สุรบุญโญ (เอมพันธ์). (2563). การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปริญา ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. (2557). พุทธสันติวิธี: การบูรณาการหลักการและเครื่องมือจัดการความขัดแย้ง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ 21 เซ็นจูรี.
- พลเดช ปิ่นประทีป. (2564). การเมืองวิถีใหม่กับความเป็นพลเมือง. วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 19(1), 5-20
- ไพวรรณ บุรีมาตร. (2564). พลวัตทางการเมืองกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น, 6(1), 120-130.
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2562). รูปแบบการบูรณาการศาสตร์พุทธกับศาสตร์สมัยใหม่ในการจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). ประกาศจังหวัดนครศรีธรรมราช เรื่อง โครงสร้างอำนาจหน้าที่วิธีการดำเนินงาน และสถานที่ ติดต่อเพื่อรับ ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช (ฉบับ 136 ตอนพิเศษ 214 ง).
- ศุภมา จิตต์เที่ยง. (2566). แนวทางการนำหลักพุทธจริยธรรมมาใช้พัฒนาผู้นำทางการเมือง. วารสารพุทธนวัตกรรมและการจัดการ, 6(6), 227-237.
- เศรษฐพร หนูหนู. (2560). การขาดประสิทธิภาพของกลไกการตรวจสอบ. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2(3), 61-92.